

Da de saaledes tilsagte Bidrag imidlertid kun androg i alt ca. 24,000 Kr., havde to af Underskriverne, Bogtrykker *Geertsen* og Arkitekt *Kühnell*, yderligere afgivet Selvskyldnerkaution for det manglende Beløb, dog ikke ud over 5500 Kr.

Herefter vedtog Byraadet med 9 Stemmer mod 7 at tilsige et Bidrag fra Kommunen af 20,000 Kr. og med 7 Stemmer mod 3 at lade Guldsmedgade forsyne med elektrisk Belysning for Kommunens Regning. Af førstnævnte Mindretal begærede *Jak. Jensen*, *Marthin Hansen*, *S. Pedersen* og *A. Thomsen* tilført Protokollen:

»Da vi ikke mene, at en Udvidelse af den gamle Guldsmedgade med Anlæg af elektrisk Belysning er af saa stor Værdi for Kommunen som saadan, at man anser det tilraadeligt at ofre saa store Midler af Kommunens Kasse, som her er Tale om, og da man tillige mener, at Udvidelsen i særlig Grad har Betydning for Beboerne i Gaden, maa vi protestere mod den af Flertallet vedtagne Beslutning.«

(Se Mødet den 2de August.)

Mødet den 11te Juni 1903.

217 — 1902. Efter at Spørgsmaalet om Fordeling mellem Kommunen og de tilgrænsende Lodsejere af Udgifterne ved Gadeanlægget ud for Gasværket i *Grønland* (se Mødet den 29de Maj f. A.), hvilke efter Brolægningsudvalgets Formening alene burde udredes af Gasværket som Vederlag for et under dette inddraget Gadeareal, havde været behandlet i Møderne den 19de Februar og 12te Marts d. A., i hvilket sidste Byraadet sluttede sig til den herimod af Gasværksudvalget hævdede Anskuelse, at Grundejerne burde yde Bidrag til Ombrolægningen, blev dette Bidrag i indeværende Møde fastsat til $\frac{1}{8}$ af den samlede Udgift vedrørende Stræk-

ningen ud for de paagældende private Ejendomme, der androg ca. 12,450 Kr.

259 — 1902. Efter Brolægningsudvalgets Indstilling blev Arbejdet ved Lægning af *Trøjborgkloakens* sidste Del, Parcel III, fra Randersvejen til Brendstrupvej efter afholdt Licitation overdraget Entreprenørerne *J. Sørensen* og *H. Hansen* for i alt 15,590 Kr. 25 Øre.

(Se Mødet den 29de Januar.)

320 — 1902. I Mødet den 11te September f. A. forelaa følgende fra en Del i Sagen interesserede Grundejere indsendt Andragende:

»Da en Forbindelse fra Vestergade over Aaen til Christiansgade og Louisegade maa siges at være i høj Grad ønskelig og nødvendig for Samfærdslen mellem den sydlige og den nordlige Del af Byen, tillade undertegnede Grundejere os at henvende os til det ærede Byraad angaaende denne Sag.

Som det af medfølgende af Stadsingeniøren udarbejdede Plan vil ses, have vi tænkt os Forbindelsen tilvejebragt ved en Bro over Aaen og en Gade anlagt over Gartner *M. Nielsens* samt Elektriker *Dresslers* Haver ud for Vestre Møllesti.

Idet vi nærer det Haab, at Byraadet vil stille sig velvilligt overfor vor Plan, tillade vi os at anmode om, at der maa gives os Løjlighed til overfor vedkommende Udvalg nærmere at fremsætte, hvorledes vi have tænkt os den gennemført.

I nævnte Møde blev Sagen overgivet Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse til Erklæring efter nærmere Forhandling med Grundejerne angaaende det Bidrag til Planens Gennemførelse, som man maatte forudsætte ydet fra deres Side. Efter at saadanne Forhandlinger havde fundet Sted forelaa Sagen paa ny med Udvalgets Erklæring af 6te d. M. — Idet Udvalget forment, at det maatte være en nødvendig Betingelse for Kommunens Deltagelse i Pro-

jektet, at den paatænkte ny Gade ved en passende Udvidelse af Vestre Møllesti blev ført helt op til Vestergade, var de med Planen forbundne Udgifter anslaaede saaledes:

Til nødvendige Ekspropriationer	48,000 Kr.
Bro over Aaen.....	30,000 —
Anlæg og Brolægning af den ny Gade.....	9,000 —
— » — af den udvidede Møllesti	9,000 —
Christiansgades Fortsættelse til Broen	3,000 —
i alt...	99,000 Kr.

Paa den anden Side havde Grundejerne tilsagt at ville yde et kontant Tilskud af.....	20,500 Kr.
samt til forskellige Brolægningsarbejder	9,000 —
medens der ved Salg af et disponibelt Areal mentes at ville indkomme..... ca.	6,000 —
i alt...	35,500 Kr.

Kommunens Bidrag vilde herefter komme til at andrage 63,500 Kr.

Uagtet Byraadet ligesom Udvalget maatte anse Projektets Gennemførelse som meget ønskelig for Kommunen, mente man dog i Betragtning af det betydelige Tiskud, der vilde fordres fra denne, for Tiden at maatte stille Sagen i Bero.

382 — 1902. I Sagen angaaende Kommunens Mellemværende med Entreprenørerne *O. Sørensen & Andersen* vedrørende Betalingen for Lægning af Kildevandsledningen til Vandværket, hvilken Sag i Mødet den 6te November f. A. var bleven henvist til Afgørelse ved Voldgift (se Forhdl. 1902, S. 245), forelaa nu følgende den 20de—22de Maj afsagte Kendelse:

»Ved Kontrakter af 21de Juni 1899 og 4de Juli 1901 have Entreprenørerne *O. Sørensen* og *Andersen* paataget sig Udførelsen af en Betonledning for Aarhus Vandværk.

I den Anledning ere opkomne forskellige Tvistepunkter imellem Parterne, og disse have da støttet paa

de almindelige Betingelser for Arbejder og Leverancer for Aarhus Kommune, § 20, henvist disse Punkters Afgørelse til os som Voldgiftsmænd.

Af disse ere:

1. Rest paa Regningsbeløb fra Entreprenørerne 22,909 Kr. 85 Øre anerkendt imellem Parterne allerede forinden Voldgiftssagens Paabegyndelse. Beløbet vil derfor være at tilkende Entreprenørerne, og deraf vil der tilkomme dem Renter 5 pCt. fra 1ste September 1902, til Betaling sker, i Medfør af foranævnte almindelige Betingelsers § 18.
2. Endvidere er anerkendt imellem Parterne et Regningsbeløb, Kommunen har tilgode hos Entreprenørerne for leverede Materialier etc. paa 403 Kr. 41 Øre.
3. Kommunen kræver Godtgørelse for Jernrør, anbragte under Banedæmningen, hvilke Jernrør ere anbragte af Kommunen. Prisen ansættes af Kommunen til 3 Kr. 22 Øre pr. Fod eller for 103 Fod 331 Kr. 66 Øre. Denne Fordring fra Kommunens Side maa anses berettiget efter Tilbudslisten ad Parcel 3 ved Kontrakten af 21de Juni 1899.
4. Samtlige øvrige Poster hænge mer eller mindre sammen med Spørgsmaalet om Arbejdets Forsinkelse, og dette vil derfor nu være at undersøge fra Voldgiftens Side.

Kontrakten af 21de Juni 1899 hjemler en Tidsfrist for Arbejdets Udførelse af 14 Maaneder, hvilke 14 Maaneder maa regnes fra den Dag, Entreprenørerne have faaet Underretning om, at deres Tilbud er antaget. Efter det i Sagen foreliggende maa dette være sket den 12te Juni 1899, og kontraktsmæssigt skulde Arbejdet altsaa have været fuldført den 12te August 1900.

Ledningen er imidlertid først afleveret færdigrenset den 25de Juni 1902. Der er altsaa en Forsinkelse af 21 Maaneder og 13 Dage.

Som gyldige Momenter i saa Henseende maa Voldgiften anerkende Lockout, Levering af for kort Tømmer fra Kommunens Side og misvisende Boringer. Lockouten indtraf straks ved Arbejdets Overtagelse, og Sommermaanederne i 1899 gik hen uden væsentlig Nytte. Vintermaanederne ere daarlige Arbejdstider, dels paa Grund af kortere Dage og ugunstigere Vejr, men ogsaa paa Grund af højere Vandstand. De misvisende Boringer maa der trods de særlige Betingelsers § 2 tages Hensyn til her paa Grund af den forkastelige Bestemmelse i de almindelige Betingelsers § 23, hvori Fristen for Paavisning af eventuelle Fejl ophører med Licitationsdagen.

Endvidere maa anerkendes som gyldigt Moment Højvandet fra Hammelbanen. Dette vedvarede i fem Maaneder af Aarets bedste Arbejdstid. Hindringen paa Grund af det korte Tømmer indtraf ligeledes om Sommeren.

Overhovedet have Entreprenørerne haft meget lidt Sommerarbejde, og det bør der tages Hensyn til. Voldgiften ansætter herefter som gyldige Momenter:

Lockout med Følger til	4	Maaneder,
for kort Tømmer til.....	3	—
misvisende Boringer til.....	1½	—
Hammelbanens Opstemning til	5	—
Men hertil maa lægges for Vinter-		
arbejde 50 pCt. eller.....	6¾	—
		20¼ Maaneder,

Til Rest bliver saaledes en Maaned og fem Dage eller 35 Dage, for hvilke Voldgiften efter Kommunens Paastand maa ikende Entreprenørerne Mulkt à 200 Kr. pr. Dag eller 7000 Kr. Samtidigt anses de mindre Fordringer, Kommunen formerer for lidte Tab i Anledning af Forsinkelsen, for at være bortfaldne.

5. Entreprenørerne have formeret en Erstatningspaa-stand lige overfor Kommunen paa 22,221 Kr. 39 Øre hidrørende fra Tab, de formentlig skulde have lidt ved Hammelbanens Anlæg og de Uregelmæssigheder, som derved foranledigedes. Parterne ere enige om, at navnlig Skred i Bane'egemet foranledigede disse Uregelmæssigheder, at disse særligt viste sig i Form af Højvande, at de toge deres Begyndelse i Juni 1901 og fortsattes igennem 5 Maaneder som allerede i forrige Rubrum taget Hensyn til. At der derved er sket Skade, ogsaa paa det under nærværende Sag omhandlede Arbejde, er indlysende og anerkendes ogsaa af Parterne; Uenigheden imellem dem bestaar navnlig i, hvem af dem der skal bære Tabet.

I saa Henseende er nu det at bemærke, at nærværende Arbejde blev udbudt allerede i Marts 1899; Betingelserne ere underskrevne af Udvalget den 3die Marts 1899. Først i Juni 1899 traadte Entreprenørerne ind i Sagen; Kontrakten med dem er dateret den 21de Juni 1899. Men i Mellemtiden har Ekspropriationsforretningen paa Hammelbanen fundet Sted. Byraadets Forhandlinger for 1899 vise, at der i Byraadets Møde den 27de April er valgt Medlemmer til at repræsentere Kommunen under Ekspropriationsforretningen, og at Mødet for Aarhus Bys Vedkommende har været holdt den 29de s. M. Om og hvorvidt der under Forhandlingerne for Ekspropriationskommissionen er taget Forbehold fra Kommunens Side med Hensyn til nærværende Arbejde, anses unødvendigt at undersøge. For Voldgiften er det af større Betydning, at der ikke under Betingelserne ved nærværende Arbejde er nævnt noget som helst om, at Entreprenørerne selv maatte ordne sig med Hammelbanen i Anledning af dennes Udførelse. Dette sidste er saa langt fra at være Tilfældet, at det endog i de alminde-

lige Betingelser for Udførelse af en Betonledning for Aarhus Kommune, § 1, udtrykkelig er udtalt, at der ved Vandværkets Foranstaltning er sørget for, at Entreprenørerne kan raade over et Areal langs Ledningen i hele dens Længde. Men dette hindrede Hammelbanen delvis med sine Oversvømmelser, uden at der i saa Henseende kan lægges nogen Skyld paa nogen af de i denne Sag interesserede Parter. Der foreligger overhovedet her et Ekstra-Arbejde af ret vidtrækkende Betydning, som ifølge sin Natur ikke er blevet forudset og heller ikke ret vel kunde forudses, da Sagen blev omkontraheret. Arbejdet maatte udføres, og Udgiften derved altsaa ogsaa afholdes. Den, der skulde udføre Arbejdet, var Entreprenørerne, og den, der skulde høste Nytten deraf, var Kommunen, og Voldgiften ser ikke Berettigelsen for Kommunen til at henvise Entreprenørerne til at søge deres Betaling derfor hos en Trediemand.

Under disse Omstændigheder skønner Voldgiften, at den naturlige Ordning maa være den, at Entreprenørerne i al Fald paa dette Punkt staa uden Forbindelse med Hammelbanen eller dens Bestyrelse, at Kommunen selv lige overfor disse maa gøre mulige Krav gældende, som maatte hidrøre fra nærværende Arbejde, og at Entreprenørerne derfor ere henviste til at søge deres Tab erstattede hos Kommunen.

Hvad Beløbets Størrelse angaar, da skønnes nu, at Prisen 2 Kr. 11 Øre pr. løb. Fod (ca. 30 pCt. højere end Tilbudslistens Priser) for Merudgift i Anledning af Højvandet er meget rimelig, og under Hensyn hertil er den af Entreprenørerne opgivne Længde 4700 Fod rigtig. Udvalgets anden Indvending, at Kontrakten om de sidste 1792 Fod er afsluttet 4de Juli 1901, hvor Entreprenørerne maatte kende Opstuvningen, er ligeledes uholdbar, da Tilbudet er afgivet 11te Juni 1901, altsaa før Opstuvningen. — Da saaledes begge Udvalgets Indvendinger bortfalde, og Entreprenørernes

enkelte Poster ere meget moderat beregnede, anerkendes det samlede Regningsbeløb stort 22,221 Kr. 39 Øre.

Af ovenstaaende under Nr. 2—5 omhandlede Beløb vil der fra Skyldnerens Side være at svare Renter à 5 pCt. fra den Dag, Voldgiften tog sin Begyndelse eller fra 1ste November 1902, og indtil Betaling sker.

Endvidere ville Parterne have hver at tilsvare Halvdelen af Omkostningerne i nærværende Voldgiftssag, hvilke i alt ansættes til 700 Kr.

Som Følge af foranførte vil Opgøret altsaa stille sig saaledes:

Kommunen tilsvarende Entreprenørerne	
ad 1	22,909 Kr. 85 Ø.
» 5	22,221 — 39 —
	45,131 Kr. 24 Ø,
men faar godtgjort af disse	
ad 2	403 Kr. 41 Ø.
» 3	331 — 66 —
» 4	7,000 — 00 —
	7,735 — 07 —
	37,396 Kr. 17 Ø.

Thi eragtes.

Aarhus Kommune tilsvarende Entreprenørerne O. Sørensen og Andersen 37,396 Kr. 17 Øre med Renter 5 pCt. p. a. af 22,909 Kr. 85 Øre fra 1ste September 1902 og af Restbeløbet 14,486 Kr. 32 Øre fra 1ste November 1902, alt indtil Betaling sker.

Endvidere betales i Omkostninger for Voldgiftssagen 700 Kr., hvilket Beløb udredes af hver af Parterne med Halvdelen.

Aarhus og København, den 20de og 22de Maj 1903.

Kier.

K. Schøller.

Toges til Efterretning, idet Beløbet 37,396 Kr. 17 Øre vil være at anvise Entreprenørerne til Udbetaling tilligemed Renter 5 pCt. p. a. fra ovennævnte Tidspunkter til Udbetalingsdagen.

388 — 1902. I Skrivelse til Amtet af 16de f. M. havde Indenrigsministeriet begært Byraadets Erklæring med Hensyn til Fastsættelsen af den Kendelse, der ifølge § 12 i Næringsloven af 29de December 1857 skal erlægges ved Overlevering af nedennævnte Borgerskaber, der efter den i Aar foretagne Revision ere optagne i den under 25de Marts udfærdigede *Vedtægt for bunden Næring*, nemlig: Cementstøber, Cyklefabrikant, Damp- og Motorsavskærer og Sodafabrikant (se Mødet den 16de April).

Med Bemærkning, at Cementstøber, Dampsavskærer og Sodafabrikant allerede fandtes paa den den 28de Marts 1893 udfærdigede Vedtægt, havde Magistraten under 5te d. M. indstillet, at disse Næringer henførtes til henholdsvis 2den Kl., 2den Kl. og 1ste Kl. samt Cyklefabrikant til 1ste eller 2den Kl.

Byraadet tiltraadte Forslaget saaledes, at Cyklefabrikant foreslaas henført til 1ste Kl.

3 — 1903. Efter Indstilling af Brolægningsudvalget *efterbevilgedes* forskellige Overskridelser paa Budgettet for 1902; se Regnskabet for nævnte Aar.

159 — 1903. Under 3die f. M. havde Foreningen til *Dyrenes Beskyttelse* andraget om Fritagelse for at svare Afgift af Vandforbruget til et Vandingstrug for Heste, som Foreningen agtede at opstille ved Hovedbanegaarden.

Efter Indstilling af Vandværksudvalget vedtoges det at tillade Vandforbrug i det nævnte Øjemed uden Afgift i Tidsrummet fra 1ste April til 1ste Oktober.

(Se Mødet den 17de Marts 1904.)

168 — 1903. Fra »*Nordisk, teknisk og hygieinisk Kongres i København i Sommeren 1903*« var modtaget Program med Indbydelse til Deltagelse i Kongressen, der agtedes afholdt i Dagene den 24—27de d. M., hvorved Opmærksomheden henledes paa, at Indenrigsministeriet i Skrivelse til Folketingets Finansudvalg af 3die Februar d. A. havde udtalt, at de By- og Amsraad, der vilde sende Deltagere

til Kongressen, kunde afholde de hermed forbundne Udgifter af Kommunens Kasse.

Samtidig forelaa et Andragende fra Sundhedskommissionen om, at to af dens Medlemmer, Stadslæge *Lunddahl* og Tømrermester *A. K. Sørensen*, maatte deltage i Kongressen for Kommunens Regning.

Byraadet vedtog at bemyndige Formændene for Bro-lægningsudvalget, Gasværksudvalget, Skoleudvalget og Vandværksudvalget, Slagtehusinspektøren og Stadsingeniøren samt de to ovennævnte Medlemmer af Sundhedskommissionen til at deltage i Kongressen for Kommunens Regning.

182 — 1903. I Anledning af et Andragende fra Beboere i *Godthaabsgade* om, at Gaden mellem Amtssygehuset og Ole Rømersvej maatte blive vandet ved Kommunens Foranstaltning, vedtog man at svare overensstemmende med Bro-lægningsudvalgets Erklæring, at da Gaden er privat, og Kommunen ikke raader over tilstrækkeligt Materiel til at vande denne afsides beliggende Gade, kunde Byraadet ikke imødekomme det ansøgte

183 — 1903. Under 28de f. M. havde Stiftamtmanden tilskrevet Byraadet saaledes:

»Ifølge § 2 i Lov om Ejendomsskyld af 15de ds. skulle alle faste Ejendomme med Undtagelse af de i Lovens § 5 nævnte vurderes til Ejendomsskyld, og ifølge samme Lovs § 9 skal der for hver Kommune nedsættes et eller — om det af Finansministeren findes nødvendigt — flere Vurderingsraad, bestaaende af en af Finansministeren udnævnt Vurderingsformand for Skyldkredsen og 2 af Kommunens Bestyrelse valgte Vurderingsmænd.

Idet jeg maa antage, at Vurderingen af de i Aarhus Købstad beliggende Ejendomme ikke vil kunne overkommes af eet Vurderingsraad, skal jeg tjenstlig udbede mig en Udtalelse fra Byraadet om, hvor mange Vurderingsraad, der efter sammes Formening bør op-

rettes i Købstaden, og om den territoriale Udstrækning for hvert Raads Virkeomraade med omtrentlig Angivelse af, hvor mange Ejendomme hvert Raad vil komme til at vurdere.

Jeg skal derhos med Bemærkning, at Købstaden antages at komme til at omfatte en særlig Skyldkreds, og at jeg af Skattedepartementet er anmodet om efter Samraad med Byraadet at bringe i Forslag 3 Mænd, der ere villige til at overtage Hvervet som Vurderingsformænd og anses egnede dertil, opfordre Byraadet til at udpege 3 Mænd, til hvem det nævnte Hverv vil kunne betros. Skattedepartementet har udtalt, at det som almindelig Betingelse for at kunne komme i Betragtning ved Ansættelsen kræves, at de paagældende foruden at kunne bestride den med Stillingen forbundne ikke ubetydelige Korrespondance m. v. ere i Besiddelse af et mere udstrakt Kendskab til Ejendomsforhold og Ejendomspriser i Skyldkredsen, og at Departementet derfor maa formene, at dertil egnede Personer navnlig bør søges blandt Sagførere, Bygningsinspektører, Landinspektører, Landbrugskonsulenter, Skovridere ved offentlige Skove og lignende.

Det tilføjes, at Skattedepartementet har begært Sagen fremmet snarest muligt.«

Overensstemmende med en af Kasseudvalget afgivet Erklæring vedtog Byraadet at anbefale, at der oprettes 6 Vurderingskredse, én omfattende samtlige Ejendomme udenfor Bygningsgrænsen og 5 den indre By, samt henstille, om der ikke under Hensyn til, at de skyldpligtige Ejendomme udgjorde ca. 4000, vilde være Anledning til at dele Byen i 2 Skyldkredse med Aaen som Grænse. — Som Mænd, der vare egnede og villige til at overtage Hvervet som Vurderingsmænd, nævnes: Overretssagfører *Pedersen*, Overretssagfører *Selmer* og Landinspektør *O. Sørensen*, og saafremt der oprettes 2 Skyldkredse endvidere Sagfører

M. P. Nørregaard. Landinspektør Poulsen og Sagfører J. P. Sørensen.

(Se Mødet den 27de August.)

184 — 1903. Til Efterretning toges følgende fra *Haandværkerforeningen* modtagne Beretning om Uddeling i 1902 af de af Foreningen bestyrede Legater:

Af Legatet »Admiral de Krieger og Hustrus Minde« uddeltes Renterne 560 Kr. i 2 Portioner à 72 Kr. og 11 Portioner à 36 Kr. og 2 à 10 Kr.

Af »Slagtermester Hendriksen og Hustrus Legat« uddeltes 4 Portioner à 10 Kr.

Af »Enkefru Thora Ørum Jensens Legat« ligeledes 4 Portioner à 10 Kr.

Af »Fabrikant H. P. Jensens og Hustrus Legat« 2 Portioner à 20 Kr.

De tre sidstnævnte Legater tildeltes Beboere i Foreningens Asylbolig.

192 — 1903. I Anledning af et fra Restauratør *Gercker*, Fiskerhuset, modtaget Ardragende om Erstatning for Afstaaelse af det ved Hammelbanens Anlæg i 1899 eksproprierede Areal af Fiskerhusets Jord og Ulemperne for Forretningen ved Banens Beliggenhed indstillede Marselisborgudvalget, at der bevilgedes Andrageren en Godtgørelse af 100 Kr. én Gang for alle samt en Afkortning i Lejefgiften af 220 Kr. aarlig fra 1ste November 1899 at regne, hvilket Beløb svarede til 4 pCt. af den Godtgørelse, Kommunen havde modtaget ved Ekspropriationsforretningen.

Byraadet tiltraadte Indstillingen.

Mødet den 18de Juni 1903.

225 — 1902. Til Medlemmer af Bestyrelsen for »*Aktieselskabet Aarhus elektriske Sporvej*« valgte Byraadet i Hen-